Ч. 104 (10.781). Львів, пятниця 14. травня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Військовий переворот у Варшаві.

Перманентна кріза. — Події в Сулєвку. — Перші відділи на боці Пілсудського. — Марш на Варшаву. — Комунікат уряду. — Відозва през. Войцеховського. — Обсада Праги. — Зустріч двох противників. — Кривава гра. — Винятковий стан. — Успіхи військ Пілсудського. — Домагання димісії. — Опір президента. — Вулиця за Пілсудським. — Нарада у Ратая. — Уряд губиться. — Остання вістка Пат-а.

Варшава, 13. травня 1926.

Те, що було до передбачення, сталося. Перманентна кріза не тільки тріває, але все більше і глибше зростає. Боротьба між двома таборами: правим і лівим, реакційним і демократичним від переповнених ненавистю слів перейшла до кривавих діл. На вулицях Варшави ллється кров між поодинокими відділами військ польської держави, між відділами, що ще стоять на боці правління і відділами марш. Пілсудського.

На основі докладно неперевірених звісток хід варшавських подій представляється ось так:

Між відновленим урядом Хієно-Пяста і марш. Пілсудським заістнювали крайно ворожі відносини. Досадна характеристика прем. Вітоса і його уряду в інтерву марш. Пілсудського з представником „Кур. Пор.", не ворожила добра. Новий уряд, ще перед обняттям урядування, сконфіскував три газети, що помістили інтерву. Одночасно у вівторок рано (11. ц. м.) до Сулєвка, осідку марш. Пілсудського під Варшавою, почали надтягати невеличкими гуртками члени фашистівських організацій. На запит затрівожених мешканців Сулєвка щодо призначення тих відділів, вони заслонилися мін. внутр. справ Смульським. Відповіддю на це була поява в Сулєвку 7. полку уланів для охорони маршалка. В ночі з вівтірка на середу цивільні озброєні гуртки почали підходити під віллю Пілсудського, віддаючи безладні стріли. Улани відповіли крісовим огнем. На місці стріляннини зявився військовий гарнізон Рембертова.

Досвіта маршалок постановив удатися до Варшави, щоби запротестувати проти нападу на своє помешкання. Одначе згуртоване біля нього військо зажадало охорони для маршалка і з тією метою звернулося до команд. Центра військового вишколу в Рембертові ген. Пріха. Та цей останній заявив, що він має протилежне доручення від уряду, а саме звернути дула гармат на Сулєвок. Це долило оливи до вогню. Згуртовані біля марш. Пілсудського військові відділи двигнулися на Варшаву.

Таким чином між марш. Пілсудським і урядом реакційної правиці прийшло до воєнних кроків. Уряд різко виступив проти маршалка в комунікаті, що появився в середу в 3. год. попол. Він звучить:

Поширювана від довшого часу змовниками і руїнниками ладу і порядку злочинна агітація між військом спричинила сумні наслідки. Кілька військових відділів з деяких повітів зібрані в околиці Рембертова, підюджені фальшивими чутками і сфанатизованими приказами, далися намовити до зломання дисципліни і до виповідження слухняности урядові Річипосполитої.

Уряд Річипосполитої стоючи, на сторожі конституції й удержання ладу та порядку, забезпечив столицю перед вмашеруванням збунтованих командантів і збаламучених ними відділів.

Д. президент Річипосполитої як найвищий зверхник збройних сил держави візвав приказом збунтованих, щоби опамяталися й віддалися законній владі.

Уряд взиває всіх горожан до безоглядного спокою і слухняности легальним властям Річипосполитої. Відп. през. ради мін.: Вітос.

Також президент держави Войцеховський, рахуючись зі симпатіями війська до марш. Пілсудського, видав в 5-тій год. таку відозву до військ:

Жовніри Річипосполитої! Честь і Батьківщина, то кличі, під якими сповняєте почесну службу під прапорами Білого Орла. Дисципліна і безоглядна слухняність законним властям і командантам, то найважніший обовязок жовніра, на який ви складали присягу. Вірність Батьківщині, вірність Конституції, вірність легальному урядові є умовиною додержання тої присяги.

Обовязок той пригадую вам, жовніри, як найвищий зверхник збройних сил і жадаю безоглядного видержання в жовнірській вірности.

Тих, що забули про цей обовязок, взиваю і приказую їм негайно вернутися на шлях закону і слухняности іменованим мною міністрам. През. Войцеховський, през. ради мін. Вітос, мін. військ. справ Мальчевський.

Між обома таборами витворилася неперехідна пропасть. Марш. Пілсудський двигнувся на Варшаву. Спершу заняв згуртованими біля себе відділами Прагу і всі три мости на Віслі. Від сторони центра міста уставилося військо з гарматами, скорострілами, танком і панцирним автом.

В 5-тій год. поп. на мості Понятовського зявився през. Войцеховський. Відбулася спершу письменна виміна думок між президентом і маршалком за посередництвом полк. Стаміровського, а опісля устна. Після того президент відїхав до міста, а вірні урядові війська розвинули тиралєрську лінію, що наглядно вказувало на відсутність порозуміння.

В Президії Ради Міністрів розпочалося перманентне засідання уряду під проводом през. Войцеховського і марш. сойму Ратая. Біля уряду згуртувалися праві партії. Представники лівих партій постановили удатися до Бельведеру і представити през. Войцеховському пропозиції щодо оминення проливу крови. Та през. Войц. відмовився їх приняти. З огляду на те ліві партії зложили відповідальність за дальший хід подій на президента.

Варшава перемінилася в терен збройної боротьби. Розпочалася стріляннина між військами протилежних таборів.

Уряд у вечірніх годинах в середу на основі § 124 конституції проголосив винятковий стан у Варшаві, воєвідствах варшавськім, виленськім і частині люблинського, припинюючи горожанські права щодо особистої свободи, непорушности помешкань, свободи преси, листової тайни, права коаліції, зборів і заснування товариств. Та урядові з огляду на розвиток подій мабуть не вдалося ввести цього розпорядку в життя.

На місті продовжувалися сутички. Війська Пілсудського заняли замок. Загрожені члени уряду перенеслися з будинку Ради Міністрів до Бельведеру. Пілсудський домагається димісії уряду Вітоса. Президент опирається. Правит. війська опускають одно становище по другім. В год. 7 веч. війська Пілсудського заняли будинок Д. О. К. Полки: 26 і 36 піх., 4 стрільців і инші переходять до Пілсудського. Залога ген. штабу теж перейшла до Пілсудського, якого війська обсадили штаб.

В місті відбуваються манїфестації в честь Пілс. ПАТ. заняли відділи „Стшельця". В год. 11 в ночі Пілс. заняв Краківське Передмістя. На допомогу урядові спішать війська з Познаня і Ломжі.

Війська Пілсудського окружують Бельведер. На чолі правит. військ стоїть мін. військ. справ ген. Мальчевський, команду військ Пілсудського обняв ген. Дрешер. Пілс. запросив до себе через пос. Косцялковського марш. сойму Ратая в ціли вимушення димісії уряду Вітоса. Ратай вернув до сойму, відмовляючи відповіди щодо вислідів своєї місії. В місті чути гук гармат.

По обох боках воюючих сторін є вбиті й ранені. Ініціятиву намагається взяти в свої руки лівиця під проводом ППС. В четвер рано (год. 3·50) в кабінеті марш. Ратая відбувається нарада представників „Пяста", ППС. і Клюбу Праці. З Бельведеру нема вістей. ППС. видала відозву до своїх членів та зарядила поготівля своїх боївок. Міністри (Грабський і Смульський) втікли з Варшави. ПАТ. не функціонує. Його останньою інформацією для заграниці була телеграма: „Марш. Пілсудський після короткої боротьби заняв Варшаву".

У Львові.

Перші вістки про військовий переворот у Варшаві наспіли до Львова в середу передполуднем. Ці вістки зелектризували передовсім вищі військові та цивільні кола. Влада зразу стала безрадною. Вкінці зарядженo гостре військове поготівля. Цілу ніч велися наради в воєвідстві та в Д. О. К.

В четвер ранком місто виглядало як підчас стану облоги. По важніших пунктах міста розміщено військо в боєвій поставі. Сильно змішено поліційні стійки, особливо перед урядовими будинками. По місті розїзджають патрулі.

Кінець страйку в Анґлії.

Прем. Болдуін зазначив у палаті громад, що 12. V. зявилися у нього на Давнінг Стріт представники ген. ради трейдюніонів і заявили йому в імені ради, що рішено відкликати ген. страйк. Премієр приняв до відома цю заяву і разом із членами кабінету запевнив делегацію робітників, що уряд готов негайно переговорювати в справі порозуміння в углянoму промислі. Дня 12. травня в 11 год. ген. страйк закінчився.

Біржа.

З причини подій у Варшаві, 12. травня попол. на львівській біржі [illegible]чалася паніка. Долар підскочив до 11 зл.

Правильним шляхом.

Львів, 13. травня 1926.

В тому самому часі, коли провід Українського Національно-Демократичного Обєднання розпочав заходи біля створення бльоку національних меншин у Польщі, ця сама справа виринула й на ширшій арені громадської думки. Видно, що ідея оборони неволених чи менших або більших відломків державних або півдержавних народів, яка — здавалося — в останньому часі стала менше актуальною, постійно нуртує під поверхнею політичного життя Европи, а отсе починає знову все настирливіше добуватися на поверхню.

Важкі до розвязки економічно-фінансові проблеми Европи, після її натягнено-анемічної пацифікації в останніх двох роках зняли були з порядку вибухових квестій перманентно-актуальну проблему національних меншин і їх важкого положення. Але вже зацікавлення державних Німців жахливим положенням німецької меншини в Трієнті насильно приєднаному до Італії, меншини, що по німецьким даним досягає 250 тисяч населення (по італійським тільки 160 тисяч), дало товчок італійському диктаторові виголосити цезаринську промову і майже кинути їй воєнний оклик здетермінованими словами: alea iacta est! Виявилося, що в ері розбудженого національного почування навіть така дрібна меншина, як німецько-трієнтська, може два великі народи, дві державні могутності, які зрештою не проявляють розбіжних інтересів, не лише поставити у крайно ворожі відносини, але навіть кинути до стіп молоха війни. Питання національних меншин, — як свідчить вже хоч би цей дрібний, але клясичний приклад — є питанням мира. І зовсім природно, що коли головною ідеальною метою світової війни було здійснення державного права кожної нації, то неможливо народам чи їх відломкам, що найшлися в противному становищі, в положенні поневолених і то далеко більше, як перед війною, примиритися із жахливою дійсністю. Одначе дійсність стверджує, що й справа національна, що питання національних меншин невичайно сильно впливає й на розвязку економічно-фінансових проблєм. Всякі заходи фінансово-пасивних держав у світових фінансових потентатів в справі позичок зустрічаються з автоматичним питанням про внутрішній мир, про реальну і моральну забезпеку капіталу. А внутрішній мир, його стійкість і непорушність — це якраз ота важка проблєма життя-буття нац. меншин. Політика національного гніту всіх а особливо новостворених національно-мішаних держав, що на одній стороні медалі має напис: національна держава — викликує автоматично на другій стороні тієї медалі протилежний напис: національна ірредента.

Ось що викликує зацікавлення в громадській думці Европи проблємою національних меншин. Розуміється, наскільки політична культура в якійсь державі глибша і наскільки вона базується на широких, освічених, а тимсамим більше вільних від пут шовіністичної дурійки громадських колах, настільки з більшим зрозумінням розглядається там

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

численні числа газет, які доходять час до часу до редакції, є переважно в знищеному виді, то крім того слід ще ствердити, що польські почтові уряди переводять ще усякі маніпуляції на адресах тих газет. І так харківські „Вісти" приходять до нас під такою адресою: Польща, Західна Україна, Львів — Ринок 10, „Діло". Почтові урядники вимазують або затирають синім олівцем слова „Західна Україна", а разом з ними звичайно і „Львів". Самозрозуміло, що по такій операції газета блукає по цілій Польщі, а до Львова ніколи не дійде або через нього перейде, бо на адресі недостає місцевости.

— Політичні дотепи християнської демократії. У вічнім додатку „Ржечипосполітої" дня 11-го н. м. у рубриці „Кажуть, що..." поміщено такий діяльоґ: „Була 7 година вечір дня 9. травня ц. р. зустрілись віч у віч п. Ю. Пілсудський — який уважає себе єдиним, справжнім громадянином у 30-міліоновій державі — і п. Вл. Грабський, творець „Новітніх Дідів". Підчас їх зустрічі розвинувся соковитий діяльоґ, такого, як кажуть, змісту: Вл. Грабський (покірливо бючись у груди): Що ви думаєте про мене, пане маршалку? Марш. П. (коротко по жовнярському): Г... Вл. Граб. (буцім-то не чує): Складаю кабінет. М. П. (як вище). Вл. Граб. (прикидається, що не чує): Вкажіть мені, пане, міністра військових справ. М. П. (як вище). Вл. Граб. (збентежений): Не знаю, чи маю творити кабінет, чи ні. М. П. (як вище). І на цьому, як кажуть, діяльоґ скінчився".

— Борці за втрачені корони. Одержали ми повідомлення від берлінського товариства „Schutzverein deutscher Kronengläubiger", Berlin W. 30, Martin-Luther-str. 87, яке поставило собі за завдання виборювати всякого рода претенсії в коронах приватних вірителів супроти німецько-австрійсько-угорських довжників. Згаданий союз хоче вести збірні процеси у всіх можливих судових інстанціях, висловлюючи одночасно дипльоматичну думку, що їх успіх можливий щойно після „вирівнання" економічних труднощів. „Блажені віруючі". Чимало королів думає також над засобами, щоби вернути свої втрачені корони.

— Інститут цукрової промисловости. Правління Цукротресту вирішило органiзувати в Москві науковий інститут цукрового промислу. Цю постанову обмірковували на останньому засіданні президії Укрголовнауки, де визнали, що такий інститут може й повинен бути заснований тільки в центрі цукрового промислу союзу — в м. Києві. Постанову Правління Цукротресту про організацію інституту в Москві Раднарком УСРР, має опротестувати. Зокрема президія Укрголовнауки зазначила, що проєкт Цукротресту суперечить порядкові організації наукових установ Всесоюзного значіння, встановленому на Всесоюзному зїзді Укрголовнаук.

— З бразилійського пекла. „Український Хлібороб", що виходить в Уніон да Вікторія (Бразилія), містить велику статтю на тему торговлі нашими людьми, яких обдурює урядовець підприємства „Американсько-польська торговельна комісія в Бразилії", Жид Ібраґім Конвіссер, що оповідає між бразилійськими кольоністами про велику місію переселення 3 міліонів українських громадян до Бразилії. Одночасно португальська преса малює такі жахливі сцени перевозу згаданим товариством наших кольоністів: „379 Українців їдуть до Порто Алєґре полумертвими з голоду, внаслідок занедбання, з вини обманчивої компанії" (товариства). На пароході, на якім вертався до Бразилії з Европи редактор „Українського Хлібороба", Петро Карманський, їхало 150 осіб українських родин з Бессарабії, а 20 родин находиться в бараках в Уніон да Вікторія. Є не хитра переселенча акція, бо відомо, що бразилійський уряд не в силі занятись поселенцями. Румунські і польські підприємства заманюють золотими обіцянками наших легковірних селян до Бразилії, де кидають їх на поталу долі.

— З хроніки самогубств. З ІІ-го поверха кинулась на вулицю і згинула 30-літня Ірена Чарнецька. Причиною замаху незлагоди зі своїм приятелем, студентом техніки, Гофбауером, з яким жила ближче, після сепарації з мужем. — Пригноблений недостачею праці важився на своє життя швець Иосиф Ступцький, одначе спрямував проти свого серця звичайний ножик і замісць перенестись на другий світ, перенесли його до шпиталя. — Не маючи посади аґроном Котовський, з Руди рожанецької (Любачівсько повіту), чув часто докори від родичів і врешті попав у таке зденервування, що пробив смертельно штилєтом власну маленьку дитину, а сам важко себе зранив.

— Доносять нам, що відомий з своєї серйозної та совісної праці Театр Наддніпрянський п. О. Міткевичевої перебуває тепер в келецькому воєвідстві. Тамошна преса з великим признанням розписується про успіхи цього симпатичного театру. По літному сезоні театр повертається в Галичину приготовляючи новий, багатий репертуар.

— Концерт „Львівського Бояна", про який була вже згадка в „Ділі", заповідається вельми цікаво, — в першій лінії своєю зовсім новою і досі невиконуваною програмою. Туди входять у першу чергу хоральні твори новіших придніпрянських компоністів: Стеценка (Хмари, Усе жило), і наймолодших: Козицького та Верховського, які своїм змістом та формою значно відбігають від давного стилю Лисенка; відтак також неспівані досі хорові твори Барвінського, Людкевича і Кишакевича. У програму концерту ввійде також інтересна, досі ніколи в цілости не виконувана новина: 1. фортепянове тріо В. Барвінського (es-dur) у виконанні проф. Е. Перфецького, А. Вольфсталя і д-ра Ґінсберґа. Коли до того ще додамо виступ п. Свірської, яка відспіває нові пісні Степового і ин., то цілість програми своїм змістом і виконанням, участю відомого хору „Львівського Бояна" і інших названих артистів повинна приманити на концерт усіх любителів співу та музики.

— З кіна. У кіні „Марусенька" почалась вистава сензаційної фільми на тему „Коли муж нехтує жінкою" п. з. Сатана океанів".

Дописи.

Миколаїв н/Дн. (*Посвячення дому Просвіти*). Був у Миколаєві емеритований учитель М. Корецький. В часі війни стратив сина — свідомого й активного українського громадянина, (активного, хоч був австрійським старшиною при 58. п. п. в Станиславові і то з укінченим Терезіянум). За Польщі инші члени родини Корецьких карались по таборах, а він сам працював головно в миколаївській Просвіті. Цілими годинами сидів нераз у неопаленій кімнаті, навіть з двома-трьома молодцями, — читав їм книжки, учив їх. Був завзятий і працюючий. Тож вже за життя бачив висліди праці — головно молодь миколаївська виправдала його надії. В листопаді минулого року почали переговорювати з Чехом Совкупом про купно реальности — будинку для „Просвіти", зібравши більш 1000 долярів, виправили занедбану будівлю і ось в неділю 9. травня посвячували дім „Просвіти". Було трьох священиків (між ними один Голяндець), делегати з Товариства „Просвіта" у Львові і з Ревізійного Союза, багато делегатів з окружних читалень. До зібраного народу промовив в присутности священства і церковних образів голова читальні і міщанин Пришляк. Найперше згадав померлого в грудні 1925 незабутнього М. Корецького. Промовець казав: „Йому головно, незабутньому Покійникові, завдячуємо те, до чого нині ми дійшли — й невимовний жаль нам усім, що його між нами нині нема". Потім промовець дякував усім, хто причинився чимнебудь до придбання реальности і вказував на завдання, які в найближчім часі має читальня сповнити. Після того, промовляли делегати зі Львова і з околичних читалень.

Пополудни відбулася в обширній салі дому „Просвіти" просвітно-економічна нарада. Делегат від матірного Товариства п. Петрик у дуже основній промові вказував, як працюють в краю читальні і філії „Просвіти" та як треба працювати для успіху в Миколаївщині. Місцеві працівники інформували про стан просвітянської роботи в околиці. Найсумніші відомости подавали з Черниці і з Рудник, де роботою оо. Калинюків і Яворських та инших цього рода, так знеохочено нарід, що, між иншим, й через те тут в Миколаївщині масово поширюють свою науку баптисти, а це тому, що нарід відвертається від тих, хто йому не тільки не помагає в теперішнім нещастю, але ще й шкодить.

Після просвітних справ, інформував делегат „Ревізійного Союза" про нашу роботу на економічному полі, вказуючи, якою вона має бути, щоби дійсно поліпшувати становище нашої бідної малоземельної і беззмельної маси. До пізної години вечора протяглася нарада над тими справами.

Найбільше працює у Миколаївщині молодь під проводом пп. Домбчевських — адвоката і його жінки. В праці для міщан дуже помічною пані Домбчевській є місцева громадянка Анна Пришляк.

А. Г.

Відозви й комунікати.

До Всіх!

День 28-го травня ц. р. призначений для віддання всенародньої пошани незабутній памяти І. Франка. Всі вікна в українських домах, установах і мешканнях мають мати наліпки з портретом Франка. По ціні 20 гр. за штуку можна їх купити в Комітеті (Ринок ч. 10. II. пов.), в книгарні Шевченка і УПТ., в Союзнім Базарі, в Народній Торговлі у Львові. На провінції у всіх філіях Просвіти, або в Кружках УПТ. і в складах Народньої Торговлі.

Комітет полишає свобідну руку, чи прикраси наліпками мають відбутися в поодиноких місцевостях дня 28. травня ц. р., чи може в той день, в котрий буде відбуватися місцеве свято в честь І. Франка.

Львів буде ілюмінований дня 28. травня ц. р.

В часі між год. 11—12 дня 28-го травня мають припинитися заняття по всіх українських товариствах і установах у Львові і скрізь на провінції. Ця година має бути присвячена памяти Великого Українця.

У Львові, дня 12 травня 1926 р.

Комітет.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Пятниця 14.V. Долина.
Субота 15.V. Долина.
Неділя 16.V. Калуш.
Понеділок 17.V. Станиславів.
Вівторок 18.V. Станиславів.
Початок о год. 8·30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1659 9—?

Подяка.

На основі одноудушної ухвали Загальних Зборів Товариства „Народня Лічниця" у Львові з 19. квітня 1926. р. Рада тогож Товариства має честь отсим зложити щиру прилюдну подяку Їх Ексцеленції Митрополитові графові Андреєві Шептицькому за великий княжий дар, який уможливив „Народній Лічниці" набути на власність і відповідно уладити реальність при вул. Петра Скарги 4., як також за матеріяльну та моральну поміч і опіку, якою окружав це Товариство від самого початку його оснування.

У Львові, дня 12. травня 1926.

Д-р Мирон Вахнянин, голова.
Д-р Олександер Пелех, секретар.

Конкурс.

В дівочій ґімназії УПТ-ва в Тернополі будуть до обсадження від 1. вересня н. р. місця: 1) управителя, 2) учителя (ки) латинської мови, 3) польської мови, 4) німецької мови, 5) математики, 6) рисунків і ручних робіт, 7) учительки руханки. Кандидати (ки) з повними учительськими кваліфікаціями мають першенство. Подання з залученими документами вносити до Головної Управи УПТ-ва до 30. травня 1926.
1716 1—1

носини не тільки двох заінтересованих і відніші ще більше дружбою звязаних народів, але й міжнародню політичну систему взаємин взагалі."

Офіціоз уряду мусів заговорити і про те, що договір ніякої тенденції проти когось третього не скриває.

„Ми не скриваємо — пишуть далі „Известия" — що на такій же підставі ми готові заключати договори з иншими державами. Ми менше всього бажалиб, щоби наш договір з Німеччиною пояснювали як дипльоматичний інструмент, спрямований проти третіх, а зокрема проти наших найближчих сусідів згідно з так дуже дорогим старим дипльоматам принципом — „приязни з сусідами наших сусідів". Якщо всі держави виявилиб таку готовість до того, якої доказали ми і Німеччина, то Европа прийняла би зовсім инший політичний вид."

Центральний орган Всесоюзної „Ради Праці та Оборони" („СТО") „Економ. Жизнь", витаючи підписання радянсько-німецького договору, обіцює собі дуже багато користей з нього перш за все в економічній ділянці. На вступі малює газета політичне підложе берлінського акту.

„Провал женевської конференції — пише „Економическая Жизнь" — і виявлені на ній непримиримі суперечности між найбільшими европейськими буржуазними державами, в великій мірі причинилися до того розчарування, яке скоро почало охоплювати ріжнородні суспільні круги Німеччини і яке довело остаточно до берлінського договору".

Змалювавши так коротко, але досадно політичне підложе договору, газета твердить

„що радянсько-німецькі взаємини, головним чином, економічні дають підставу надіятися, що договір з 24. квітня започатковує встановлення ще тіснішого політичного й економічного звязку Німеччини зі СРСР. **Гарантії, які готовий взяти на себе німецький уряд за кредити для СРСР доказує, що Німеччина правильно оцінює вагу закріплення своїх позицій на радянському ринку.** Закріплення і поширення економічних взаємин є найкращою запорукою на те, що акт з 24. квітня стане в дійсности усовершеним продовженням Рапальо."

З того бачимо, що „Економическая Жизнь" заговорила найясніше. Головна річ у ньому це ґарантії німецького уряду за кредити, що їх добивається СРСР від німецьких капіталістів і без яких не може ніяк обійтися.

В. М.

По широкому світі.

Англійський страйк слабне. Деякі транспортові робітники вернулись до праці. Більшість часописів побільшила свій обєм. Комунікація вулична та підземельна управильнена добровольцями. Професійні союзи подають таку статистику: страйкує 840.543 вуглекопів, 454.924 залізничників, 397.126 транспортових робітників, 153.952 робітників у фабриках заліза, 349.158 будівельних робітників і 167.665 друкарів.

Німецький уряд вислав до голови комісії, що радить над реорганізацією Ліґи, заяву, що німецький уряд не буде вважати себе зобовязаним рішеннями комісії і зясує своє становище до них пізніше.

Держави Малої Антанти збираються на раду в Юґославії при кінці червня.

Естонія годиться підписати з С. Р. С. Р. ґарантійний пакт і договір про невтральність, з тим, що обі держави мали би зобовязатись не потурати в себе орґанізаціям ворожим до істнуючого ладу. Таку саму заяву вислали до Москви Фінляндія і Лотва.

Китай домагається далі постійного місця в Раді Ліґи Націй.

Домашня війна в Китаю не вгаває. Ситуація нагадує добу боксерського бунту.

Друзи, по французьким звісткам зі Сирії, частинно піддались Французам.

В обороні народнього майна.

Резолюції.

Вчорашнім звітом про імпозантне віче Українців м. Львова — ізза недостачі місця — не обнято повного тексту поставлених референтом др-ом К. Левицьким резолюцій. Вони звучать:

I. Віче Українців міста Львова стверджує отсим прилюдно, що все майно „Народнього Дому" у Львові є виключною власністю фондації українського народу галицької землі, на основі відносних актів даровизни з р. 1849, та на основі наступивших опісля жертв українського народу, завдяки яким отся фондація „Народнього Дому" у Львові придбала всі маєткові частини у нинішній її величині.

II. Віче Українців міста Львова прилюдно заявляє, що все майно фондації „Народнього Дому" у Львові має ненарушно і по вічні часи служити виключно на культурно-національні цілі українського народу і з огляду на це своє призначення не може бути ніким надужите або розтрачене.

III. Віче Українців міста Львова протестує послідовно і як найрішучіше проти всякого посягання на майно фондації „Народнього Дому" або уживання цього майна на инші цілі та зокрема протестує проти наміреної правительственним комісарем Львом Черкавським продажі реальности фондації „Народнього Дому" у Львові, при вул. Зиблікевича, на котрій находиться церква і монастир СС. Василіянок та реальности при вул. Краківській.

IV. Віче Українців міста Львова отсим апелює до покликаної фондаційної власти і домагається, щоби вона негайно заборонила комісарові Л. Черкавському підиимати якінебудь заходи щодо продажі майна фондації „Народнього Дому" у Львові, та відповідною заявою успокоїла затріожене й обурене українське громадянство з приводу замахів того комісаря.

V. Віче Українців міста Львова висказує однодушно домагання, щоби покликана фондаційна власть негайно усунула комісаріят Л. Черкавського, що загрожує істнуванню фондації „Народнього Дому" у Львові та допустила до управи цеї фондації Кураторію, зложену з представників центральних (краєвих) українських культурних і національних інституцій у Львові.

На внесення п. радн. Ол. Барвінського поставлені резолюції **без дискусії** принято одноголосно.

* * *

Як вже було згадано, поліція поводилася з демонстрантами незвичайно брутально, орудуючи кольбами — особливо у відношенні до безборонних жінок. Ревні сторожі публичної безпеки не були такими аґресивними супроти мущин. На місці інтервеніювали о. прал. Куницький і В. Целевич.

Поліція арештувала кількох демонстрантів. Довідавшись про це, удалися до політ. поліції (дефензиви) о. прал. Куницький і В. Целевич. Там довідалися, що на поліції задержано Івана Адама Хемича, якого поліція відмовилася випустити тому, що він вже брав участь в демонстраціях безробітних — і Станислава Гуменюка, який ніби то мав штовхнути під бік поліційного комісаря. За те Гуменюк жалувався на побиття крісом.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний задаст в добі лихоліття!

Пресовий ланцюх.

На побільшення обему „Свободи".

На побільшення обему „Свободи" зложили далі:

81. Петро Левицький в Дитятині — 10 зол.;

82. о. Антін Флюнт — 5 зол. і кличе: Івана Флюнта в Бережанах, Ярослава Гоpалевича зі Львова і о. Богдана Охримовича в Завадові;

83. Дир. Ярослав Колтунюк у Львові 5 зол.;

84. Д-р Йосип Партицький в Станиславові 10 зол. і кличе професорів української ґімназії: Льва Гаванського, Олексу Войцуна, Івана Смолинського і Льва Щирбу;

85. Д-р Йосип Пеленський в Ярославі 5 зол. — і кличе: радн. Яценя у Львові, радн. Жарського в Галичі і проф. Назара в Тернополі;

86. Теодор Чорнописький в Букачівцях — 5 зол.;

87. о. Олександер Зубрицький в Перемишлі — 10 зол.

Від Редакції: Складка на побільшення обему „Свободи" поступає дуже поволі. Коли вона йтиме в такому темпі далі — то очевидно — нема виглядів на тривке побільшення цеї поважної селянської газети, хоч редакція вже приступила до збільшення обему з 4-ох сторін на 8 в надії, що наш загал найде широкий відгомін у Львові і краю. Та досі представляються справи більше як сумно за нашу інтеліґенцію, за її відношення до селянського органу, за її розуміння ваги хвилі і значіння преси. Коли взяти на увагу, що в самій Галичині маємо до 20 тисяч інтеліґенції, то дотеперішний вислід складки примушує нас соромитися за її зрілість і готовість хоч би до дрібних матеріяльних жертв. Нехай же ця наша пригадка буде останньою. Ждемо реального відгомону.

НОВИНКИ.

— Піддержім гарний звичай. Дирекція поліції у Львові повідомила Українське Педаґоґічне Товариство письмом з 10. травня 1926 ч. 996/26 Ст. 454, що Львівське Воєвідство дозволило на своїй области за виїмкою міста Львова на 7-дневну прилюдну збірку при помочі складкових лист в часі між 16. і 23. травня 1926 включно. Гарний народній і християнський звичай велить у хвилях радости чи смутку памятати на потреби одиниць, гурту, загалу. Тому, що для всенародної збірки на цілі УПТ-ва призначило українське громадянство час Різдва і Воскресення Христового, дні, у яких кожний забуває на хвилю на щоденні турботи, звертаємося з горячим зазивом до всіх українських чинників, щоби використали цей дозвіл як найповніше, особливо там, де маса стихійно не використала Свят для зложення своїх надзвичайних датків на потреби рідного виховання. Подрібні інструкції й повновласти висилається рівночасно на руки Повітових Кружків УПТ-ва. Замічаємо, що цілу збірку будемо уважати за одноразову жертву на „писанку" для УПТ-ва з нагоди Воскресення Христового. — Головна Управа Українського Педаґоґічного Товариства. Голова: О. Терлецький в. р. За секретаря: В. Целевич в. р. 1717а) 1—1

— Комітет для вшанування 10-ліття смерти І. Франка подає до загального відома, що наліпки на вікна вже можна набувати по 20 сот. за штуку у Львові в книгарні Н. Тов. ім. Шевченка, в книгарні УПТ., в Союзнім Базарі і в „Народній Торговлі". — Повітові і місцеві комітети можуть замовляти наліпки просто в Комітеті (Львів, Ринок 10 II. Т-во „Просвіта"). До всіх філій „Просвіти", складів „Народньої Торговлі", висилка вже відбувається. — З замовленнями спішити, щоби усталити висоту накладу.

— Українська ґазета в Парижі. Дня 1. травня ц. р. вийшло в Парижі перше число української газети „Українські Вісти" під редакцією Ілька Борщака. Як видно зі статтей першого числа, газета стоїть політично на радянофільській платформі. Між її співробітниками бачимо і бувшого посла УНР. з часів Центральної Ради у Відні, відомого голови делеґації Української Центральної Ради, що заключила берестейський мир з центральними державами, Олександра Севрюка. „Українські Вісти" є першою газетою, що появилася українською мовою в Парижі. Редакція поставила собі за завдання обслуґувати численні ради постійної та сезонової української еміґрації у Франції. Газета нараховує там аж 40 тисяч Українців з усіх українських земель. Редакція формулує завдання газети так: „допомогти читачеві пізнати зміст УСРР, — осьголовне завдання нашої часописі в першу чергу, сторінки „Українських Вістей" будуть присвячені справним інформаціям про всебічне життя української радянської держави. — Більшу половину Українців у Франції складають західні Українці, їм наша часопись приноситиме новини про те, як живеться українському людові на його споконвічних землях під польською, румунською й чеською займанщинами. Тим і вичерпується програма і завдання газети.

— Премії ім. Ів. Франка. В травні місяці ц. р. минає 10 літ від дня смерти славетного українського письменника Івана Франка. Щоби відзначити на Радянській Україні заслуги Івана Франка перед українською культурою, президія Укрголовнауки вирішила встановити щорічні премії його імени в сумі 1.500 карб. Премію видаватиметься за наукові праці й окремі студії з історії літератури в марксівському освітленні. Перед Раднаркомом УСРР, порушено справу про видачу потрібних коштів.

— Безробітні умові робітники, які вже користувалися одноразовими допомогами, дістануть змогу одержувати їх поновно з фондів призначених на місяць травень ц. р., але тільки тоді, як зголосяться в державному уряді посередництва праці (Рутовського 11/II) в урядових годинах між 10—13 год. і предложать посвідку відносного дільничевого комісаріяту, згдядно професійної спілки, що стверджувалаб їх безробіття.

— Консекрація епископа. В неділю, дня 16. травня відбудеться перед полуднем в катедральній церкві в Перемишлі консекрація о. д-ра Григорія Лакоти на епископа. Консекрацію переведе о. митрополит Шептицький. Перемиський епископ о. д-р Коциловський передасть потім управу епархії в руки нового епископа, а сам виїде на довшу відпустку для лікування своєї грудної недуги.

— „Таймс" мов „Діло". Лежить перед нами перше страйкове число льондонського „Таймса", перше в таких куцих розмірах за 100 літ. Замісць 30-сторінкової верети, що може вкрити редакційну салю — 4 сторінки, майже мов „Діло". Перша сторінка (7 довгих колюмн, а не 4 як у нас) — оголошення. Друга сторінка: справоздання з історичних нарад парляменту. Третя: вступна статтях „Наш обовязок". Далі статейка у формі листу до редакції „Шведський приклад. Генеральний страйк з 1909 р." Далі 4 шпальти телеґрафічних інформацій про хід страйку, кілька звісток „Зі світа", одна шпальта розпис останніх англійських поїздів, одна шпальта спорту (спорт стоїть в Англії завсіди на одному з перших місць у суспільним житті!), решта торговля, промисл і ще 4 шпальти оголошень. Англійцеві, що дістане в руки таких 4 сторінки, серце защемить з болю і в очах потемніє... А один з моїх товаришів, глипнувши на 5 родів друку, яким засіяні чотири сторінки, на третину більші від „Діла", і сотки анонсів, за які можна купити всю нашу пресу, зітхнув з заздрістю: „Ех, якби ми могли видавати таку газету!"

— Чим займається польська почта? Редакція нашої газети обмінюється своїм органом з деякими органами української преси. Поминувши те, що редакція не дістає ніколи правильно радянських газет, які видно пропадають по дорозі а так ож те що

наболіле національне питання. Очевидно, не можна цього сказати про Польщу, яка маючи офіційно 33 процент (а в дійсности 46 процент) нац. меншин, фактично ставиться до національної проблєми per non esі, не вважаючи на свої гіркі історичні досвіди. Зрештою, колиб Польща обмежувалася тільки до заперечування існування в її сучасних межах кількох національних квестій, то це ще не було би велике лихо. Гірше і для нас і в дальшій консеквенції для Польщі, що її психопатичні „ідеольоги" активно вмішуються в життя кожної „нац. меншини" з руїнницькими намірами. Вони виставляють тези і проголошують максими (як нпр. проф. Цибіховський) про конечність ставити непольські народи на становище горожан другої, третьої і десятої кляси, бо Польща є державою польськ. народу, в якій инші, насильно приєднані народи не можуть бути урівноправнені, тільки толєровані. А як та „толєранція" виглядає, знаємо і чуємо дуже добре на власній шкурі. І хоч — здається — що вже все у нас „перетолєровано", що тільки було до знищення і загарбання, то всетаки не виключене, що в ері „лагідного курсу" преміера Вітоса нам прийдеться ще неодно пережити, ще більш дошкульно перейти через реакційно-шовіністичне „чистилище". Таж поруч Вітоса і незабутнього Ст. Грабського на стільці міністра внутрішніх справ засів сен. Смульський — по словам пос. Марка—найбільший ворог „нац. меншин".

Думаємо, що наступаюча доба „лагідного курсу" приспішить з одного боку консолідацію в рямках поодиноких національно-меншинних організмах, а з другого боку рубом поставить справу бльоку неволених народів під Польщею. Ця стихія зустрінеться з „новою думкою" (як її називає проф. Брокгавзен) про створення европейського бльоку нац. меншин, що винесе національну проблєму на одно з чолових місць в Европі та створить сприятливі умовини для її позитивної розвязки.

Не можна тратити з очей перепон, які стоятимуть на шляху здійснення цеї ідеї. Крім зовнішніх перепон (становища пануючих народів), будуть і внутрішні перепони, як розбіжности між інтересами і змаганнями територіяльних і нетериторіяльних меншин, між малими, великими меншинами і т. и. Та не зважаючи на ці перепони, слід змагати в першу чергу до створення одноцілого бльоку нац. меншин в Польщі і йти назустріч змаганням до европейської Ліги неволених, Ліги — антитези Ліги пануючих націй.

Українське Нац.-Демократичне Обєднання, започатковуючи бльок не польських народів в Польщі, вступило на правильний шлях.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Боротьба прапорів.

Причини кризи німецького уряду. — Дрібні причини. — Загострення конфлікту. — Оборона уряду. — Компроміс і незручність.

Німеччина має цікаву міністерську кризу. Коли Англія змагається з найбільшою проблємою свого істнування: недобором копалень і міліонами зорганізованих робітників, а Італія ширяє мрією над Середземним морем і Африкою, німецький уряд не мав иншого клопоту як змінити кольори державного прапору. Як би то ще змінити! Але вернутись до традиційних цісарських кольорів! І то з якого приводу? Внаслідок буцім-то інформацій, що Німці поза межами своєї батьківщини, головно в Америці, є надалі привязані до старого державного чорно біло червоного стягу, а деякі німецькі амбасадори на чужині не хотять навіть вивішувати нових республиканських колірів. Канцлер Лютер заявив, що зміна державного прапору, згідно з цими настроями широкого населення, має втишити істнуючі в ньому конфлікти.

Ясно, що конфлікт щойно зродився. Такої справи як зміна державної національної емблєми не можна полагоджувати „явочним порядком". Республиканські партії заявили свій протест і кабінет Лютера готов заломитись від справи, якої ваги та негайности не можна навіть прирівнювати до теперішніх його клопотів у міжнародній політиці. Щирі республиканці вважають цю імпровізовану реформу своєю образою і інтригою, в якій замачав пальці президент республики, непохитний прихильник кайзера, Гінденбург. Оборона уряду видається нещирою і недотепною. Він виправдується тим, що німецькі консуляти і так вивішували поруч республиканського прапору ще й чорно біло-червоний, який є прапором... торговельним. Як доказати, що прапор того самого коліру висловлює тільки привязання до німецької торговлі, а не до цісарства?

Тепер уряд хоче найти компроміс між республикою і цісарством. Спеціяльна комісія має скомбінувати так два прапори, щоби й вовк був ситий і коза ціла. Ріжниця між чорно-біло-червоним прапором і чорно-червоно золотим — невеличка; боротимуться тільки два кольори білий і золотий; але цього досить, щоби суперечка розгорілась з принціпіяльних мотивів. Адже республиканський прапор установлений конституцією і для його зміни треба змінити спершу її. Дехто добачує в цій усій комедії хитру політику Лютера, який хоче зєднати собі націоналістів, з огляду на найближчий плєбісцит у справі відшкодування для бувших членів цісарської родини. У всякому разі і справа цього відшкодування належить до тої самої категорії „нещасливих" справ, які розбурхують безплодно внутрішні пристрасти у час важких змагань держав з загальними обставинами міжнародньої кризи.

Невже-ж німецький уряд хотів такою недипльоматичною демонстрацією заманіфестувати новий курс своєї політики від договору з С.Р.С.Р.? Весь інцидент вказує, що нема таких дрібних державних справ, які не дали би почину до поважних конфліктів, коли їх полагоджують нерозумно, і що нема таких поважних — бо справа національного прапору належить до них — які інколи не стають смішними.

Перед реституцією Вітоса III.

До історії останнього тижня.

Варшава 12. травня 1926.

В доповнення відомостей, поданих в попередніх днях про хід останньої кризи польського уряду — необхідно зазначити два моменти, які посередньо торкаються Українців.

І так Вітос, отримавши вдруге місію складення кабінету, не відмовився зразу, лише провадив розмови з усіми поважнішими соймовими клюбами. М. и. говорив він з представником Українського Клюбу пос. С. Маківкою. Зрештою, ця розмова була дуже коротка.

На запит Вітоса: як ставиться Український Клюб до творення ним (Вітосом) уряду, пос. С. Маківка заявив:

„З кабінетом Хієно Пяста, як урядом національної ненависти й соціяльної реакції ми не маємо нічого до говорення і будемо його якнайгостріше поборювати".

Очевидно, що така чи инша постава Українського Клюбу була Вітосові байдужою, і він ліпив кабінет далі, поки відмова Скшинського не розбила вже готовий зліпок. Вітос на мить збентежився: з особою Скшинського зірвався останній мостик, який мав би вязати Вітоса з лівицею. І тому Вітос вдруге зрікся. Прийшла черга на голову найсильнішої групи лівиці пос. Марка (ППС.) Пос. Марек не говорив з Українцями з ось яких причин: він творив спершу кабінет центро-лівий, себто включно з „Пястом" і „Хадецією".

Колиж ці два клюби відмовилися, концепція центро-ліва відпала автоматично. Марек поїхав до Бельведеру і заявив готовість творити виключно лівий кабінет. Щойно в цьому останньому випадку передбачалося втягнути до урядової більшости всі національні меншости. Одначе на таку пропозицію не згодився през. Войцєховський.

Дальші дії відомі: воскресення на 12 годин Вл. Грабського з позапарляментарними „фаховцями" й третій — цим разом (покищо!) остаточний — поворот до Вітоса, якого пп. Гломбінський, Ст. Грабський і Кернік вже встигли переконати, що найкраще не мати ніякого балясту в особах Скшинських і т. п. „непевних" елементах. Так повстав нинішній обновлений „Хієно Пяст", вкупі зі спантеличеною НПР., яка кинулась в рамена правиці зі страху перед національними меншостями (загрожена фірма „народової" партії!) та ще більше — з рахунку на „патас(н)і" користи, ну й із підмогою монархістів Дубановича, що ласкаво уділюють своїх голосів республиканським „Пястові", „ЗЛН", ХД і РПН за ціну повного запроторення земельної реформи.

Прийшов до влади уряд „сильної руки" і першим проявом цеї „сили" була: конфіската інтервю марш. Пілсудського у трьох варшавських газетах, в якому Пілсудський, згідно зі своїм звичаєм, надзвичайно „ядерно" схарактеризував особу б. вержхославицького війта та його прибічників. Польща стоїть напередодні цікавих подій.

На цю тему — ширше завтра.

І. К—н.

З румунського ярма.

Заборона передвиборчої агітації. — Панщина. — Реквізиція коней.

Щоби здобути більшість голосів при виборах, влада Авереску послугується такими методами: В цілій Бесарабії на час виборів стану облоги не касує. Всяка агітація і пропаганда, устна чи письменна, заздалегідь заборонена. Щодо Буковини, то міністр для Буковини Попович заявив делєгації соц. партії, яка домагалася в нього між иншим свободи передвиборчої агітації, таке: В тій частині Буковини, що не є в стані облоги, виборча агітація буде допущена на скільки це буде можливе в рамцях публичного порядку; північна частина Буковини є в стані облоги і там зрозуміло передвиборча агітація мусить бути обмежена. А проте стало відомим, що префекти на приказ міністра внутрішніх справ доручили жандармерії, сигуранці, (політична поліція), війтам, нотарям і иншим державним урядовцям заборонити всяку пропаганду опозиційних партій. Всіх агітаторів, що не вислані від правлячих партій, має жандармерія арештувати. В звязку з тим наказом появилися на кожній залізничій стації на Буковині агенти сигуранци, що вимагають від кожного подорожного легітимації, записують їх назвиска і коли хтось записаний на кількох стаціях, то зараз приходить наказ арештувати його як агітатора. Внаслідок того передвиборча агітація опозиційних партій на Буковині стала майже неможливою.

Приходять вістки з українських сіл під Румунією, що там заведи агенти сигуранци, жандармерії і инших органів влади на селі панщину. Доробившись на „бакшишах" (хабарях), без яких в Румунії не можна зробити кроку, та діставши внаслідок аграрної реформи землю, представники румунської влади на Буковині починають розгосподарюватися. До заведення господарства, оброблення землі, складення хати і господарських будинків притягають примусово селян, при чому за роботу не платять. Хто відмовляється від роботи, того так переслідують, що кінець кінцем українським селянам не лишається нічого иншого, як йти й відробляти, як загально селяне говорять — панщину.

Загальним страхіттям на селі є реквізиція коней військовою владою. За реквіровані коні платять не більше половини дійсної вартости коня. Але і за тим мусить селянин ходити від одного уряду до другого. Часто трапляється, що посвідчення на гроші є фальшиве і уряд зовсім відмовляється платити за коня. Тому селяне кращі коні випродують спекулянтам, які також не платять більше, але за те певно. Так обдирають українських селян румунські державні і приватні спекулянти.

З комуністичної преси.

Німецько-радянський договір в освітленні московської преси.

Один з найкращих більшовицьких публіцистів К. Радек помістив у московській „Правді", органі компартії, обширну статтю про німецько радянський договір.

Ми не склонні перебільшувати — пише Радек — значіння якого небудь дипльоматичного документу. Берлінський договір повинен скріпитися затісненням економічних взаємин між Німеччиною і СРСР. Наш ринок і його зростаюче значіння для борючогося за своє відновлення німецького промислу, зближення робітничих мас Німеччини і СРСР — в тому сила СРСР і його світове значіння — ось елементи, які в хвилині небезпеки виявлять ролю підписаного для 24. квітня дипльоматичного документу.

Навязуючи до Льокарна, чого не міг ніяк поминути більшовицький публіцист тої міри що Радек, пише він так:

„Що цей документ (договір!) міг бути підписаний в кілька місяців по заключенні льокарнського договору, є це фактом величезного значіння. Він доказує, що ізоляція СРСР, до якої змагає британський імперіялізм, є далеко труднішою справою, як це здавалося англійській дипльоматії. Він доказує, що суперечности капіталістичних держав не щезають від потрясення воздуха наслідком бенкетних промов. — По Льокарні вдалося радянській дипльоматії осягнути великий успіх і в радянсько-турецькому і в радянсько-німецькому договорах. Не підлягає ніякому сумнівові, що в майбутньому вдасться заключити договори і з иншими державами на Сході і на Заході. Ці договори закріплять мир, який є підставою мирного будівництва працюючих мас СРСР. — Агітація проти закріплення німецько-радянських взаємин показала ще раз працюючим масам обох країн і обом урядам, що вони вступили на правильну дорогу, працюючи над економічним і політичним зближенням обох націй, яке є запорукою миру на Сході Европи.

Незвичайно прихильно і радо заговорив про цей договір і орган союзного уряду СРСР, московські „Ивестия". Газета називає договір перш за все незвичайно вдатним, а далі враховує його до блискучих здобутків радянської дипльоматії. Крім того зве той договір зразком „оригінальної дипльоматичної творчости". Бо хоч в кожному уступі є негативне „не", то

„всеж ті формули вирішують проблєму нашого буття в буржуазному окруженні до тої міри вдоволяючо, що мимовільно насувається питання: як це так, що ми не додумалися до того давніше... Радянсько-німецький договір вніс новий, в великій мірі важний момент у вс